

Ivan Peklić

OSTAVŠTINA KARLA HORVATA

Ostavština koju je poklonio sam Karlo Horvat NSK-u razvrstana je u 25 skupina i iznosi oko 1900 listova.¹

1. Prvu skupinu čini korespondencija koja je poslana njemu. To su uglavnom pisma poslana iz Rima i to ovim radom: od Kreše Derenčina - pismo iz 1907. godine, od Giuseppea Giomoa - pismo iz 1909., od Đure Koerblera - tri pisma iz 1909. U prvom pismu ga prof. Koerbel izvještava da je primljen za docenta na Filozofskom fakultetu. Drugo pismo je od 4. ožujka 1909, a treće od 15. veljače 1909. u kome ga moli da mu pošalje neke dokumente.

Zatim slijedi pismo od E. Lucidija bez oznake datuma i jedno nepotpisano pismo bez datuma.

2. Drugu skupinu čini građa o hrvatskim župama u Dalmaciji prema izvještajima vizitatora Michalea Priolija (1602.-1603). Ovo je kasnije objavljeno pod naslovom Glagoljaši u Dalmaciji, *Starine JAZU*, XXXIII/1911. str. 537.-564.

3. Treća skupina su prijepisi iz Rimskih arhiva. Što je sve Karlo Horvat prepisivao i čime se sve bavio u Rimskim arhivima doznajemo iz njegovog izvješća JAZU. Horvat navodi sljedeće:

a) Regeste papinske kancelarije od Inocenta III. do Benedikta XI. tj. od 1179. do 1304. godine.

b) Pregledao je odsjek vatikanskog arhiva *Borghese* u kojem je pronašao izvještaje Ivana Kobenzela, savjetnika nadvojvode Ferdinanda, državnog tajniku pape Klementa VIII. o

provalama Turaka u Hrvatsku. Izvještaji su kasnije djelomično objavljeni u *Katoličkom listu* 1909. U istom odsjeku pronašao je podatke o povijesnim osobama iz XVI. i XVII. stoljeća iz hrvatske povijesti.

c) Posebnu skupinu čine dokumenti o Uskocima koje je pronašao u odsjecima *Miscelleanea, Borghese* u privatnom arhivu Josipa Aldobrandinija zatim u mletačkoj nuncijaturi, te u Vatikanskoj biblioteci urbinatski dio.

d) Tu su zatim ranije već spomenute vizitacije dalmatinskih župa.

4. Ovu skupinu čine Bilješke iz pomoćnih povijesnih znanosti. Tu Horvat govori koji su pojedini zadaci paleografije - gdje obrađuje različite vrste pisama; diplomatike - o službenim spisima; kronologije - gdje govori o ujednačavanju kalendara tj. kako bi se svi kalendari morali prevesti na Gregorijanski kalendar; sfragistike - o pečatima.

5. Razvitak papinske kancelarije do Inocenta III. (objavljeno kasnije u *Vrhbosna* XXIII/1909.).

6. Bilješke o Rimskoj povijesti.

Na početku se nalazi popis korištenih knjiga. Historiografija rimska, kako je poznato, nema baš pravih izvora. Već se u doba Augusta smatralo da su prvi pisci rimske povijesti Fabije Piktora i Cicilije Alimento koji su bili Hanibalovi suvremenici. Horvat naglašava kako je historiografija ovisna o ekonomskom i političkom razvitku. Nakon toga Horvat piše

¹ Ostavština se čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, u Zbirci starih i rijetkih knjiga i zbrci rukopisa R- 4603.

o grčkoj historiografiji i o njezinom utjecaju na povijest Rima. Tako npr. piše da je Herodot prvi pisao o Italiji, ali kako nije putovao po Italiji, teško mu se može vjerovati.

Horvat je bio vrlo kritičan prema izvorima za rimsku povijest. *K proširenju historiografskog materijala što ga sabra i iznese najstarija analitika doprinose mnoga izlaganja raznih institucija, zatim priče o borbama patricija i plebejaca, koje su nastale kasnije s pomoć kasnijih političkih uspjeha.* Tu su još, kako naglašava Horvat, način intepretacije izvora te njihova zloupotreba. Dalje Horvat naglašava da su rimski historičari vjerovali agurima što je, jasno, nedopustivo.

Ovdje još možemo spomenuti i kritiku Tit Livija:

Velika većina kritičara Livijinih djela priznaje danas da mnogo toga o čemu Livije govori ne zaslužuje vjere, ali ipak velika rječitost što ju pokazuju mnoge sheme tog djela, a tome neka aureola koja ga je tijekom vjekova ovjenčavala kao pripovjedača slave rimske, zatim izvanredna njegova ljubav za fraze i njegova majstorski izvedena poezija sve to čini da je gotovo uzaludno ono što kritika danomice iznosi o čudnoj vrijednosti naučenjačkog djela ovog historika.

7. Ivan Zakmardi, protonotar kraljevstva hrvatskog (objavljeno kasnije u *Radu JAZU* 106/1905. str. 55.-115.).

8. Kako se Krčelić u svojim *Notitiae praeliminares* poslužio zemljopisnom građom.

9. Vojne ekspedicije Klementa VIII. u Ugarsku i Hrvatsku. Bilješke i ekscerpti. I-III.

10. Monumenta historiam Uscocchorum illustrantia ex arhivis romanis. Uvod.

(Objavljeno kasnije u *Monumenta spect. Historiam Slavorum meridionalium*, br. 32).

11. Bosna i susjedne zemlje (objavljeno kanije kao *Novi historijski spomenici za povijest Bosne i susjednih zemalja*, Sarajevo 1909.).

12. Kobenzel Ivan - bilješke (objavljeno u *Starine JAZU*, XXXII/1907. str. 131-316.).

13. Različite bilješke i ekscerpti:

Sv. 1. Hrvatski rukopisi kod dr. Šmurla - 11 dokumenata

Sv. 2. Bilješke Karla Horvata o pjesmi *Vile* Ivana Kukuljkevića Sackinskog

Sv. 3. Bilješke o Nicolu Brautiju, biskupu

Sv. 4. Bilješke o Ivanu Tonku Mrnoviću - pitomcu Svetojeronimskog zavoda u 16. stoljeću

Sv. 5. Bilješke o dokumentima u kojima je zabilježena seoba Uskoka

Sv. 6. Bilješke raznog sadržaja, npr. Manifest Venecije iz 1617. koji se nalazi u Parizu i kojim Venecija opravdava rat protiv Austrije

Sv.7. Bibliografske jedinice ispisane na karticama za povijest Austrije, Ugarske, Hrvatske počevši od 16. stoljeća nadalje.

Sv. 8. Dopisnica Kalendar Strossmayer, koji je poslao odbor zagrebačkih gospođa za Strossmayerov spomenik.

14. Kronika Martina iz Troppaua, seminarski rad Ljubice Ilakovac (to je zapravo prijepis kronike iz Berlinske Biblioteke iz 1331. godine).

15. Slike iz povijesti Uskoka sv. 1-19. Slike iz povijesti Uskoka sadrže čak 670 listova.

Sv. 1. Mjesto Uskoka (i slijedi popis literature)

Sv..2. Nastojanja oko zauzimanja Klisa

Sv. 3. Zauzeće Klisa 1596.

Sv.4. Što učiniše Mlečani protiv ustaša (Uskoka o.p. I. P.) koji zauzeše Klis

Sv. 5. Borba Uskoka i Mlečana od pada Klisa do 1598.

- Sv. 6. Daljnje borba Uskoka s Mlečanima do početka 17. stoljeća
- Sv. 7. Poslanik nadvojvode Ferdinanda Josipa Rabatta u Mlecima o sporu mletačko - uskočkom.
- 7a) Poslanik pape Klementa VIII. Delfinij Flaminij posreduje kod cara Rudolfa II u Pragu da se riješi uskočko pitanje.
- Sv. 8. Reforma Rabattina u Senju
- Sv. 9. Rabattin daljnji rad i ostale prilike senjske do Rabattine smrti
- Sv.10. Uskoci od smrti Rabattine do godine 1605.
- Sv.11. Napadaj Mlečana na Uskoke kod Iža i uskočka osveta 1604./1605.
- Sv. 12. Uskoci 1605.-1612.; Posljedice uskočkog navaljivanja
- Sv.13. Kako se razvija uskočko pitanje 1605.-1607.
- Sv.14. Uskoci od 1607. do 1612.
- Sv. 15. Poslanstvo i rad riječkog kapetana Stjepana della Ravene u Mlecima da se uredi spor između Republike i kuće austrijske uz pripomoć španjolskog poslanika
- Sv. 16. Zadnji diplomatski pokušaj da se uspostavi bečka uprava nad Uskocima (naslov dao I. P.)
- Sv. 17. Rad Mlečana s nadvojvodom Ferdinandom
- Sv. 18. Stanje Uskoka 1617.
- Sv.19. Stanje Uskoka 1618. (naslov dao I.P.).
16. Historijske bilješke, različita skripta i eskcerpti sv. 1-9.
- Sv. 1. Historijske bilješke
- 1a) Iz povijesti grada Križevaca
- 1b) Iz povijesti grada Zagreba
- 1c) Pabirci za građu o protenstatizmu u Hrvatskoj
- 1d) Karlo III.
- 1e) Nekoliko dokaza da su Kranjska, Štajerska i Koruška nekoć bile hrvatske zemlje
- 1f) Iz pontifikata Aleksandra III.
- 1g) Istočno Rimsko Carstvo
- 1h) Ferdinand I.
- 1i) Prijepisi iz Vallovog udžbenika
- 1j) Izvori hrvatske povijesti
- 1k) Hrvatska u 16. stoljeću
- 1l) Ljudevit 13. i 14.
- 1o) Francuska revolucija
- Sv.2. Bilješke iz knjige Martina Polića, *Parlamentarna povijest Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije*, Zagreb 1894. Dio I. 1860.-1867. (nastavka nema)
- Sv. 3. Od najstarijih davnina do Arpadovića
- Sv.4. Bilješke iz povijesti starog i novog vijeka
- Sv. 5. Važniji spisi iz *Corpus civis Hungarici*
- Sv. 6. Izvori iz Tome Arhiđakona
- Sv.7. Povijest rimske historiografije
- Sv. 8. Grčka povijest prema predavanju N. Nodila iz 1899.
- Sv. 9. Povijest Engleske.
17. Skripta iz geografije
- Sv. 1. Glavni nebeski meridijani, snalaženje na zemaljskoj kugli
- Sv. 2. Fizikalni zemljopis
- Sv. 3. Oblici tla
- Sv. 4. Lice naše zemlje
- Sv. 5. Lice zemlje.
18. Geografska ekskurzija u karlovačku okolicu
- Sv. 1. Put od Zagreba do Karlovca (dalje se rukopis prekida).
19. Katakombe.
- Sv.1. Kako su otkrivene katakombe
- Sv. 2. Katakombe poslije godine 1578.
- Sv. 3. O pojedinim ljudima koji su radili na katakombama.

20. Therapeute i historija 1896.

Rad čitan pred članovima Zbora duhovne mladeži zagrebačke 12. i 13. VI. 1896. (Iz povijesti Židova).

21. Predavanja iz povijesti rimske republike

22. Toma Erdedi Bakač, ban hrvatski (doktorska dizertacija, kasnije objavljena kao samostalna knjiga u Zagrebu 1900.).

Sastoji se od dva djela: Naučna skripta i bilješke i Toma Erdedi i njegovo doba 1558-1624.

23. Skripta i bilješke iz povijesti klasičnih književnosti i starina sv. 1-5

Sv. 1. Grčka i rimska književnost i starine (Homer, liturgijske knjige kod Grka, retorici i govornici kod Grka, Izokrat, Likurg, Rimska književnost i govornici, Rimska literatura, Grčka literatura iz 7. stoljeća, Latinska literatura, Kratki sadržaj Ilijade i Odiseje, tragedije Eshila, Sofokla)

Sv. 2. Bilješke o Vergiliju (prema predavanju prof. Šmita)

2a) Život i rad Vergilija

2b) Vergilijeva Eneida

Sv. 3. Mitologija u grčkoj umjetnosti (bogovi, sirene, arhitektura)

Sv. 4. Topografija Atene (prema predavanju prof. A. Musića iz 1898.)

Sv. 5. Studenska predavanja (Horattius, Flaccus).

24. Bilješke iz hrvatske i talijanske književnosti sv. 1-2

Sv. 1. Bilješke iz hrvatske gramatike

Sv. 2. Bilješke iz talijanske gramatike.

25. Različita skripta i bilješke iz pedagogije i filozofije, sv.1-6

Sv. 1. Skripta iz opće pedagogije - predavanja Đure Arnolda iz 1899.

Sv. 2. Bilješke o umjetnosti - predavanja Ise Kršnjavija iz 1899.

Sv. 3. Bilješke iz etike - predavanja iz 1899.

Sv. 4. Bilješke iz psihologije

Sv. 5. Bilješke iz logike

Sv. 6. Ulomci iz povijesti filozofije (bilješke od Talesa do Leibnitza; bilješke o srednjovjekovnoj kršćanskoj filozofiji; bilješke o Platonu; bilješke o Aristotelu - fizika, etika; bilješke o stoicizmu, epikurizmu, skepticizmu; bilješke o njemačkoj filozofiji - Kant, Fichte, Schelling, Herbert).